

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

20/12/2020

ΘΕΜΑ Α

Οι συνέπειες της μαρτυρίας της ενδοοικογενειακής βίας στα παιδιά, σύμφωνα με το κείμενο, αφορούν την ψυχολογία και τη συμπεριφορά τους. Συγκεκριμένα επηρεάζεται η ψυχική τους κατάσταση στο παρόν και στο μέλλον τους, καθώς εκδηλώνουν επιθετικότητα, εσωστρέφεια, διαταραχές ύπνου και φοβίες. Τα παιδιά σχολικής ηλικίας παρουσιάζουν ψυχοσωματικά συμπτώματα, χαμηλή επίδοση και επιθετικότητα, ενώ οι έφηβοι παραβατικότητα, πρώιμες σεξουαλικές επαφές ή εθισμό. Γενικότερα η βία διαιωνίζεται από τους απογόνους, αφού είτε τη μιμούνται είτε την αποδέχονται είτε μέσω αυτής -κυρίως τα αγόρια - ανακτούν αυτοπεποίθηση. (82 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

B1. Το κείμενο 1 έχει ως σκοπό να ενημερώσει με επιστημονικό, αλλά κατανοητό τρόπο (εκλαϊκευμένος επιστημονικός λόγος) τους αναγνώστες για το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας.

Κειμενικοί δείκτες:

- Στην πρώτη παράγραφο ορίζεται η ενδοοικογενειακή βία
- Χρησιμοποιείται ειδικό λεξιλόγιο (παλινδρομικές συμπεριφορές, ευερεθιστικότητα)
- Παρατίθενται τα στοιχεία έρευνας (3,2 εκατομμύρια παιδιά...)
- Ο τίτλος είναι σαφής, με ύφος σοβαρό, τυπικό, αυστηρό.

Το κείμενο 2 έχει ως σκοπό την καταγραφή και γνωστοποίηση μιας επίκαιρης είδησης από το αστυνομικό δελτίο, ώστε να πληροφορηθούν οι πολίτες το συμβάν.

Κειμενικοί δείκτες:

- Δηλώνεται ο τόπος και ο χρόνος
- Δίνονται πληροφορίες για τους εμπλεκόμενους
- Στόχος του είναι να ενημερώσει για ένα γεγονός της επικαιρότητας
- Δηλώνεται η πηγή από την οποία αντλήθηκαν οι πληροφορίες (ΑΠΕ ΜΠΕ)

Στο κείμενο 1 η ψυχολόγος συγγραφέας παραθέτει εμπειριστατωμένα τις συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας στους εφήβους και στο κείμενο 2 παρατηρούμε τις συνέπειες αυτές να πραγματώνονται, αφού ανήλικοι ασκούν βία, bullying σε βάρος άλλων ανηλίκων. Η νοηματική σχέση συνίσταται στο ότι η θεωρία μετατρέπεται σε πράξη, το αίτιο επιφέρει το αποτέλεσμα, η βία γεννά τη βία, εκπληρώνοντας το φαύλο κύκλο της. Οι δράστες ενδεχομένως να μεγάλωσαν σε ένα βίαιο περιβάλλον.

B2α. Ο τίτλος του κειμένου 2 «Άγριος ξυλοδαρμός 17χρονου από ανήλικους» είναι εκτενής, περιγραφικός, κατανοητός και άμεσος, καθώς αναφέρει πλήρως το γεγονός που θα παρουσιαστεί στη συνέχεια, αναδεικνύοντας τη σπουδαιότητά του. Οι πληροφορίες ότι διαπράχθηκε ο ξυλοδαρμός «17χρονου» «από ανήλικους» κάνουν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα την είδηση. Ως προς τη γλώσσα, είναι σαφής (χωρίς ρήμα), με το επίθετο «άγριος» να αποτελεί σχόλιο, προδίδοντας τη δραματικότητα της είδησης. Ο συγκεκριμένος τίτλος αποτελεί μία είδηση που δημοσιεύτηκε σε ένα μέσο μαζικής ενημέρωσης, είναι αποτελεσματικός ως προς τον επικοινωνιακό του ρόλο, διότι καθιστά σαφές ότι αφορά τη νεανική βία, φαινόμενο που προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για «άγριο ξυλοδαρμό», θέμα που εντείνει την ανησυχία των δεκτών. Άρα, πρόκειται για έναν επιτυχή τίτλο, καθώς ανταποκρίνεται στο ρόλο του, αφού προϋποθέτει για το θέμα της είδησης, συγκεφαλαιώνει το περιεχόμενό της και προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

B2β.

- Το θύμα οδηγήθηκε στο νοσοκομείο με κάταγμα κάτω γνάθου
- Το παιδί διακομίστηκε στον Ευαγγελισμό

Και στις δύο προτάσεις η σύνταξη είναι παθητική. Ο δημοσιογράφος την επιλέγει καθώς θέλει να τονίσει το αποτέλεσμα του γεγονότος της βίας (ότι το θύμα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο), αποσιωπώντας το πρόσωπο από το οποίο μεταφέρθηκε ο νεαρός στο νοσοκομείο (ποινητικό αίτιο). Ο λόγος είναι επίσημος, σοβαρός, αποστασιοποιημένος και αντικειμενικός.

Σε ενεργητική σύνταξη μετασχηματίζονται ως εξής:

- Οδήγησαν το θύμα στο νοσοκομείο με κάταγμα κάτω γνάθου
- Διακόμισαν το παιδί στον Ευαγγελισμό

Αν μετατρέψουμε τη σύνταξη σε ενεργητική, το ύφος γίνεται πιο άμεσο και οικείο, ωστόσο μένει μετέωρο το υποκείμενο, με αποτέλεσμα ο αναγνώστης είτε να διερωτάται για αυτό (δημιουργείται κενό) είτε να το θεωρεί αυτονόητο είτε να λαμβάνει έμμεσα το μήνυμα ότι δεν είναι σημαντικό αυτό στο στοιχείο της είδησης.

- Η ομάδα των δραστών τον πέταξε στο έδαφος και άρχισε να τον χτυπά

Η σύνταξη είναι ενεργητική. Ο δημοσιογράφος είναι φανερό πως θέλει να επισημάνει το υποκείμενο, την «ομάδα των δραστών» ως θύτες, ως υπεύθυνους αυτού του συμβάντος. Με την ενεργητική σύνταξη στην πρόταση αυτή ο λόγος αποκτά αμεσότητα, ζωντάνια παραστατικότητα και επικρατεί το υποκειμενικό στοιχείο

Σε παθητική σύνταξη μετασχηματίζεται ως εξής:

- Πετάχτηκε (σπρώχτηκε) στο έδαφος από την ομάδα των δραστών και άρχισε να χτυπιέται από αυτή.

Με την παθητική σύνταξη αποδυναμώνεται το υποκείμενο και δίνεται έμφαση στο γεγονός, με ουδετερότητα, χωρίς δραματικό και έντονα περιγραφικό ύφος.

B3. Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου 1 το επιχείρημα που θέτει η συγγραφέας είναι πως τα παιδιά μπορούν να είναι θύματα βίας και έμμεσα ως μάρτυρες βίας: «τα παιδιά.....μάρτυρα». Το επιχείρημα αποτελεί τη θεματική πρόταση της παραγράφου. Στο αποδεικτικό μέρος της παραγράφου, η οποία οργανώνεται με αιτιολόγηση (διαρθρωτική λέξη 'καθώς'), παραθέτει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί το παιδί να επηρεαστεί ως «αυτόπτης μάρτυρας» της βίας, συνδέοντάς τους με τη διαρθρωτική λέξη «είτε» που δηλώνει διάζευξη. Οι τρόποι αυτοί επεξηγούνται με παραδείγματα που βρίσκονται στις παρενθέσεις. Ολοκληρώνει την παραγωγική συλλογιστική πορεία της παραγράφου με αποτελέσματα έρευνας (3,2 εκατομμύρια παιδιά στην Αμερική) τα οποία συμβάλλουν στην ισχυροποίηση του επιχειρήματος, αφού αποτελούν μέσο επίκλησης στη λογική.

Γ. Το σημαντικότερο θέμα που αναδεικνύεται στο ποίημα θεωρώ πως είναι το πρόβλημα της βίας και ο τρόπος με τον οποίο αυτό παρουσιάζεται στην καθημερινότητα των ανθρώπων. Συγκεκριμένα το ποιητικό υποκείμενο αναφέρεται στη βία της προδοσίας, που αποδίδεται με τις μεταφορές «χοντρά λόγια», «δάκρυα κορμιού στα σεντόνια», δημιουργώντας παράλληλα εικόνες. Εικόνα βίας είναι και το «απότιστο λουλούδι της αυλής» ή ο «θάνατος στο έμβρυο» προφανώς εξαιτίας κάποιας επέμβασης άμβλωσης. Βία είναι η απογοήτευση του παιδιού, όταν «στον ουρανό χάνεται το μπαλόνι του», όπου ως σύμβολο το μπαλόνι ενδεχομένως απεικονίζει κάθε απώλεια- απογοήτευση των παιδιών. Ο τίτλος του ποιήματος «βία» διαπερνά όλους τους στίχους και σφραγίζεται με την προσωποποίηση της τελευταίας στροφής. Τη μεγαλύτερη μορφή βίας την έχει βιώσει «μια όμορφη κοπέλα» που την «υποτιμούν», «ποτέ δεν τη σεβάστηκαν», την άφησαν «να πεινάσει», «τη βίασαν» κατά τη διάρκεια ενός πολέμου. Αυτή η κοπέλα είναι η Ειρήνη που έχει υποστεί με κάθε τρόπο τη βία από τους ανθρώπους. Θεωρώ ότι σε κάθε εποχή η διαχρονικότητα του προβλήματος της βίας είναι αδιαμφισβήτητη. Το ποίημα πιθανότατα θέλει να αναδείξει την υποκρισία, την απανθρωπιά, την αλλοτρίωση των ανθρώπων. Των ανθρώπων που ισχυρίζονται ότι υπερασπίζονται την Ειρήνη σε όλες τις μορφές της, διαπροσωπική, κοινωνική, πολιτική, εθνική, αλλά στην πραγματικότητα «ποτέ στα μάτια δεν την κοιτούν», γιατί την ντρέπονται, αφού είναι ασυνεπείς, ανέντιμοι και βίαιοι απέναντι της. (216 λέξεις)

Δ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο : Εισήγηση (ομιλία)

Προσφώνηση: Κύριοι καθηγητές, συμμαθητές, συμμαθήτριες,

Πρόλογος

Η βία αποτελεί εμφανώς διαχρονικό φαινόμενο, το οποίο σε κάθε εποχή ενδύεται διαφορετική μορφή. Με αφορμή, λοιπόν, την ημερίδα που πραγματοποιείται στο σχολείο μας με θέμα τις σύγχρονες μορφές βίας, θα προσπαθήσω να επισημάνω το πώς βιώνουμε σήμερα την παραβατικότητα των ανηλίκων, των εφήβων, παιδιών συνομηλίκων μας. Συγχρόνως θα προτείνω τρόπους με τους οποίους είναι εφικτό να αντιμετωπιστεί η συγκεκριμένη μορφή βίας, αλλά και τρόπους με τους οποίους μπορεί να προληφθεί αποτελεσματικά.

Κυρίως θέμα

1° Ζητούμενο: Με ποιους τρόπους εκδηλώνεται η παραβατικότητα ανηλίκων στην καθημερινότητα;

- **πληροφορίες κειμένων**
  - bullying, σχολικός εκφοβισμός, χρήση βίας
  - χρήση εθιστικών ουσιών (κάπνισμα, ναρκωτικά, ουσίες, αλκοόλ)
- **άλλα επιχειρήματα**
  - βανδαλισμοί, συμπλοκές
  - ληστείες, κλοπές
  - παρασιτικά επαγγέλματα (επαιτεία , παρεμπόριο)
  - ένταξη σε ακραίες- βίαιες περιθωριοποιημένες οργανώσεις
  - οπαδική βία, χουλιγκανισμός
  - οργάνωση σε συμμορίες
  - διαδικτυακός εκφοβισμός
  - ηλεκτρονικό έγκλημα (εξαπάτηση, πορνογραφία)

2° ζητούμενο : με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της παραβατικότητας;

- **Πληροφορίες κειμένου**
  - Εκπαίδευση και ενημέρωση γονέων τόσο για τις επιπτώσεις που φέρει η μαρτυρία βίας από τα παιδιά όσο και για τις ευεργετικές συνέπειες της οικογενειακής αρμονίας.
  - Εκπαιδευτικά προγράμματα στο σχολείο με στόχο την απόρριψη της βίας από τα παιδιά και την υπόδειξη τρόπων διαχείρισης των αρνητικών συναισθημάτων που μπορούν να τα οδηγήσουν στη βία.
  - Βοήθεια από το ευρύτερο κοινωνικό δίκτυο (φίλοι, συγγενείς), που δημιουργεί συνθήκες ασφάλειας.
  - Θεσμοθέτηση, ισχυροποίηση ή κινητοποίηση κρατικών φορέων για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων.
- **Άλλα επιχειρήματα**
  - Κοινωνικά προγράμματα για την περίθαλψη των θυμάτων, αποκατάσταση βλαβών.
  - Σωφρονισμός δραστών, με στόχο την επανένταξη.
  - Ενημέρωση μέσω των ΜΜΕ, ευαισθητοποίηση πολιτών, δράσεις από πνευματικούς ανθρώπους.
  - Οικογενειακή πολιτική μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης.
  - Δημιουργία από την πολιτεία προγραμμάτων απασχόλησης-προσφοράς, κέντρων άθλησης, κέντρων νεότητας με σκοπό την επαφή με την τέχνη και τον πολιτισμό.

Επίλογος

Συνειδητοποιούμε ότι τα προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς αποτελούν καθημερινά φαινόμενα και οφείλουν όλοι οι φορείς και θεσμοί να μεριμνήσουν, ώστε να αντιμετωπιστούν και πρωτίστως να προληφθούν. Έχουμε χρέος να προστατεύσουμε τους νέους ανθρώπους που θα διαμορφώσουν τη μελλοντική κοινωνία. Υγιείς νέοι, με κοινωνική συνείδηση και ευθύνη μπορούν να αποτρέψουν τον εκφυλισμό και την αλλοτρίωση, που έχουν παγιώσει το σύγχρονο άνθρωπο, αποκαθιστώντας τον ανθρωπισμό.